

Szerkesztőség kiadó-
és nyomda
St. Baron
10.

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — csk 35.—
Egy szám — 150

1925 március 4 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 52 szám

5685. Adár 8

A Cailleaux-banketten

(Páris, március 3. Az Uj Kelet állandó tudósítójától.) A múlt év májusában a kenyér ára 1 frank 15 szantim volt, most 1 frank 60 szantim. A vörös bor Herriot kormányrajtása előtt ötven szantimba került, most pedig hatvanba. Ezeknek a kevéssé érdekes dolgoknak konzekvenciája: — Herriot meg fog bukni. Bármily nevelésesnek hangzik, Franciaországban egy kormány sorsa nagyon függ a kenyér és vörös bor áráról, mely két cikk a nép főtápláléka. De ha Herriot bukni is fog, nem a baloldali blokk bukik. A párt hatalmon marad és az új miniszterelnök valószínűleg Cailleaux, a volt „hazaáruló“ lesz.

Ez lévén az általános prognózis, érthető az a nagy lelkesedés, amely a Cailleaux tiszteletére a Magic-Cityben adott politikai bankett iránt megnyilvánult. Párisban ugyanis a politikai népgyűlés egyik legkedveltebb formája a politikai bankett. Mindenki tudja, hogy egy emberre a legjobban két jól elkészített ételfogás között lehet hatni, ezt a gyöngéjét az embereknek használják ki a francia politikusok Millerandtól Cailleauxig arra, hogy pártjaik programját hatásosan elmondhassák.

A Magic City maga is érdekes egy hely: a külügyminisztériumról híres Quai d'Orsay sarkán van és Páris egyik legnépszerűbb tánchelyisége. A Cailleaux-Vankeff estéjén egyáltalán nem lehetett hozzáférni: már nyolc óra előtt jóval kb. kétezer ember (annyi volt a meghívottak száma) szorongott a rendőroktól sorba állítva a bejárat előtt. Eső is esett, de aki már ott volt, szívesen szenvedte ezt is, ameddig bejutott. A hosszú folyosó, amely a kaputól a nagyteremig vezet, erre az alkalomra zsúfált volt szőnyeggel, hogy az alatta levő finomabb szőnyeg tönkre ne menjen. (Vagy pedig, hogy a bankettnek ne legyen igen arisztokratikus színezet?)

A bejutásnak még egy feltétele van meghívón kívül: huszonöt franc lefizetése. (A százszázalékos szocialisták protestáltak ugyan az ilyen „kapitalista szempontból való“ megkülönböztetés ellen, de amikor arról volt szó, hogy a párt adja össze a kérdéses összeget, mégis inkább belelementek a belépődíjba.)

Maga a terem roppant érdekes látványt nyújt: képviselők, szenátorok, kispolgáremberek, kereskedők vegyesen. A főasztalnál meg a mai Franciaország leghivatalosabb képviselői és legérdekesebb alakjai láthatók: Renaudel szocialista képviselő, Pierre Bertrand, a „Quotidien“ főszerkesztője, ijesztően sovány ember, Violette, a képviselőház pénzügyi referense, Peytral, Franciaország vasutainak diktátora, Painlevé, akinek jóllelkű tanár külseje alatt senki sem sejténé a heves politikust. A kormány részéről Dalbiez, Moro-Giafferri. A banketten Ferdinand Buisson elnök, aki 80 évvel Franciaország egyik legfűgűbb embere és olyan politikus, akire senki sem mer semmi rosszat sem mondani. Egyébként az Emberi Jogok Ligájának elnöke és az egész világon tekintély. Mellette fil a liga alelnöke: Victor Basch, a Sorbonne tanára, aki mint cionista is közismert. Ott van Malvy, aki Cailleaux társa volt az eliteltetésben és társa a notabilitásban is.

És végre ott van, aki az egész társaságban a legfontosabb, ott van Cailleaux. Külsejére egyike a legérdekesebb embereknek: kopasz, de nagyon markáns fejéből különösen emelkedik ki egy égő fekete, kissé gunyoros szempár és egy egész rövid kis fekete angolbajusz. Az egész banketten a legelegánsabb: nagyon izlése- sen van öltözve, a szmokingja legdivatosabb szabású, sőt még — Uram bocsá! — egy szál virágot is tűzött a gomblyukába és a szemébe meg monoklit nyomott.

Minden elhallgat, amidőn „ő“ felállott: egy egész Franciaország lesi itt a szót, vajjon innen

jön-e az a nagy megnyilatkozás, amelyet a nép már évek óta hiába vár. Lassan, megfontoltan beszél, az óriási teremben mindenütt jól lehet hallani, érezni, hogy ez az ember teljesen ura önmagának és hogy valószínűleg ura lesz az egész országnak is. Igaz, neki is arra a többségre kell majd támaszkodnia, mint amelyre

Herriot, mely többség nem nagyon egységes amalgámja a különböző többé-kevésbé nemes fémeknek és amely néha kissé megbizhatatlannak látszik, — de Cailleaux személyének szuggesztívója, energiája, elhatározó képessége és feltétlen elegáns intelligenciája fölébe emelik mindegyik élő francia politikusnak. S. D.

Mit tartalmaz a román „Zöld könyv“

A jótételi bizottság kedvezőtlen döntése esetén Románia a szövetségekhez apellál a német konfliktus ügyében

(Bucuresti-Bukarest, március 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintilához közelálló körökből nyert értesülésünk szerint a kormánynak az a hivatalos álláspontja, hogy Románia a jótételi bizottságot szövetségesének tekinti és így nyugodtan bizhatja a német konfliktus ügyét a bizottság döntése alá. A pénzügyminiszter véleménye szerint a jótételi bizottságnak az a feladata, hogy a szerződések épségbentartásáról gondoskodjék és így nem hihető, hogy segédkezze kívánna nyújtani a szerződések megszegéséhez azzal, hogy nem ismerné el Románia Németországgal szemben fennálló külön követeléseit. A román kormány erősen bizik abban, hogy a jótételi bizottság legfeljebb rövidebb-hosszabb halasztást fog adni Németországnak.

Románia egyébként az összes felvilágosítókat részben a Zöld könyv, részben pedig Titulescu londoni követ útján fogja megadni a jótételi bizottságnak. A közelebbiről megjelenő Zöld könyv tartalmazni fogja a versaillesi szerződés után Németországgal lefolytatott

összes tárgyalásokat, a Bukarestben és Berlinben ülésezett vegyesbizottságok összes jegyzőkönyveit, valamint az Averescu- és Bratianu-kormánynak a német követelések ügyében lefolytatott diplomáciai levelezéseit. A kormány reméli, hogy a jótételi bizottság ezek alapján nem fogja tullepni hatáskörét és kedvező döntést fog hozni. Amennyiben a döntés Romániára nézve kedvezőtlen volna, úgy a kormány, amely semmi néven nevezendő kompromisszumra nem hajlandó, a szövetségekhez fog felebbezni. A Zöld Könyv megjelenéséig, illetőleg a jótételi bizottság döntéséig a kormány a Németország elleni represzáliai alkalmazásáról lemondott.

A Párisból érkezett hírek szerint a jótételi bizottsághoz megérkezett a német jegyzék, amelyet a bizottság azonnal átadott szakértőknek. A bizottság egyszersmind felhívta Romániát is, hogy adjon ki jegyzéket, amelyben ismertesse a bizottsággal a román kormány álláspontját.

Verseny az angol és francia légi flotta között

Huszonhat légi hajórajja lesz Angliának

(London, március 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az alsóház szerdai ülésén a léghajózási ügyek minisztere betérjlesztette az 1925—1926. évi költségvetés keretében a reszortjához tartozó tétéleket. Egyuttal kijelentette, hogy a légi flottát minden körülmények között ki kell építeni és meg van győződve róla, hogy e tekintetben az egész angol közvélemény bizalmát bírja. Angolországot ma már a szárazföldi és tengeri haderő egyedül nem képes megvédeni, mert a régi védelmi eszközök képtelenek elhárítani egy a levegőből történő támadást, amely a civil lakosság életét és vagyonát a legközvetlenebbül veszélyezteti.

A munkáspárt szóok, Snowden a léghajózási költségvetés tétéleinek leSORITÁSÁT követeli azzal az indoklással, mert a kormány elmulasztott nyomást gyakorolni Franciaországra a légi fegyverkezés csökkentésére. Ezt a nyomást eredményesen keresztülvihette volna, ha a franciák adósságának elengedését feltételként állította volna föl a légi flotta csökkentése ellenében. Ha Franciaországnak megvan a lehetősége arra, hogy újabb és újabb légi eszközöket építsen — bár ezidőszent a franciáknak háromszor akkora légi flottájuk van, mint az angoloknak, — akkor föl kell vetni a kérdést, kinek a számlájára történnek ezek a készülődések. A felelet nyilvánvaló: a francia légi flottát az angol adófizető terhére építik.

Sir Samuel Hoare a légi ügyek minisztere nyomban felelt és kijelentette, hogy Franciaország korántsem olyan erős légi felszerelés dolgában, mint Anglia, amely 1922-ben kezdte a komolyabb készülődést. Akkoriban még csak három angol hajóraj fölött rendelkezett, ma már tizennyolc légi hajóraj védheti az angol felségterületeket, a következő évben pedig ezt

a számot huszonhat hajórajra fogják fokozni.

Thurtle munkáspárti képviselő követeli a légi flotta személyzetének harmincöt ezerrel egyezzerre való csökkentését. Kenworthy kormánypárti képviselő a javaslat ellen szólalt fel és azzal indokolta, hogy háboru esetén Anglia valóság- gal ki lenne szolgáltatva Franciaországnak. Hiába való lenne minden ember elbocsátása, amíg a Thomas munkásvezér javaslata az általános leszerelésről nem válik ténnyé. Mert addig mindig tartani kell Franciaország támadásától.

Sir Samuel Hoare ismét felszólt és annak a véleményének adott kifejezést, hogy Nagy- britannia egyoldalú leszerelése semmiképpen sem juttatná előbbre a béke ügyét. Angolország ép- ugy hajlandó, mint a többi államok, végrehaj- tani a leszerelést és a miniszterelnök megbizá- sából jelentheti ki, hogy a leszerelést egy kon- ferencia által, vagy pedig más módussal meg lehet valósítani. Anglia erre nézve minden megfelelő alkalmat meg fog ragadni.

Sir Philip Sassoon államtitkár optimiz- tikusan nyilatkozott a brit birodalom légi ügyeinek fejlődéséről. A brit civil léghajózási ügy is nagyot fejlődött az utóbbi időben. E légi járművekkel három és félmillió angol mér- földet tettek meg, olyan utat, amellyel száz- harmincöt ezer lehetne körüljárni a világot. Ez utakon mindössze százharminc baleset tör- tént, vagyis minden világkörűli utra egy bal- eset esik. Afrika a léghajózás mai fejlettsége mellett Angliától mindössze egy napi távol- ságra van és ha a léghajók és repülőgépek együtt fognak működni, a gyarmatok és a királyság közötti közlekedés kérdése megoldódik.

A költségvetést végül kétszázhetven szava- zattal százegy ellenében elfogadták.

A lélek legtisztább öröme

a jó könyv, mely emberi és nemzeti sorsunk utjaira és céljaira kalauzol el bennünket. A közelgő purimi örömmünnepe alkalmából az Uj Kelet könyvosztálya ezt a legtisztább, legnemesebb örömet akarja nyújtani a zsidó olvasók ezreinek. Ádár hó 1-étől 15-ikéig, tehát két hét tartamára hihetetlenül olcsó áron bocsátja át az Uj Kelet könyvosztálya kiváló zsidó írók kiváló műveit olvasói tulajdonába. Mindenki a maga érdekében cselekszik, ha ezt a két hetet kulturális erősödésére használja fel és megvásárolja az alant következő műveket:

Giszkalay: Támár	54 lej
Goldschmidt: Egy zsidósors	95 lej
Dr. Bán: Zengő hárfá	
Grotto: Zsidó reneszánsz	
Blank: Mit akar a cionizmus	
Gorion: József és testvérei	
Sokolov: Uj zsidó	
Sch. Alejchem: Leégett nemesek	
Nordau: Dr. Kohn	
Agnon: És a meggörbeedt kiegyenesedik	
Sombart: A zsidók jövője	
Giszkalay: A titok	
Goldmann: A zsidó nemzet követelése	
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	
Gorelik: Cion és Golusz	
Mairovits: Tóra és cionizmus	
Panet: Utazásom a Szentföldön	
Kaczér: Gólem ember akar lenni	
	Kabbalisták és csodatevők

Fenti 17 könyvből tetszés szerint kiválasztott 5 művet 64 lejért, 10 művet 90 lejért, mind a 17 művet 124 lejért (és portó) utánvétellel szállítja az Uj Kelet könyvosztálya.

Elfogták a Malom-utcai zsidótemplom fosztogatóját

Számtalan romániai zsidótemplomot rabolt ki

(Cluj-Kolozsvár, március 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy bambaképu, vizenyős szemü, rongyos fiatalembert kísérték ma be a kolozsvári rendőrségre. Aki látta, részvételt nézett végig rajta, olyan ügyefogyottan lépdelt a kísértő detektívek között. Kezei hátra voltak láncolva s a láncok minden lépésnél megcsörrennek. Olykor hátra fordította fejét és könnyes szemekkel hebegett valamit kísérőinek, valószínűleg azt hajtogatta, hogy ártatlan és mint ilyen erresszék szabadon. Hiába volt azonban minden tiltakozása, bekísérték a rendőrségre, ahol mint ilyenkor szokás, azonnal vattatás alá fogták.

A suhanc neve *Farkas-Fuchs Mendel*, foglalkozására nézve züllött kereskedősegéd és aktív betörő. A legrettenetesebb bűnök egyikét követte el, templomokat fosztogatott ki, többek között ezeltől két héttel feltörte a kolozsvári Malom-utcai zsidótemplom Tóraszekrényét és abból templomi dolgokat és nagyértékű ékszereket emelt el körülbelül ötvenezer lej értékben. A betörés után a templom előjárósága azonnal jelentés tett a kolozsvári rendőrségen és két agilis rendőrtiszt, *Marpozan* és *Uncu* azonnal bevezették a nyomozást. Legelőször helyszíni vizsgát tartottak és itten bukkantak rá az első nyomokra. A különben ügyes betörő ezennel nagy vigyázatlanságot követett el, feszítőszerszámai közül ugyanis ott hagyott egyet. Ezen a nyomon indulva, megindult a vizsgálat. Több napi eredménytelenség után sikerült kipuhatolni, hogy a betörő *Fuchs Bukovina* felé vette útját. *Marpozan* detektív *Csernovitzba* utazott, ahol sikerült elfogni az illusztris templomrablót. A vizsgálat megállapította azt is, hogy a kolozsvári betörést *Farkas-Fuchs* nem egyedül követte el, hanem segítségére volt az ismert nevű *Katz*, aki jelenleg az ügyészégi fogház lakója egy régebbi zsebmetszésből kifolyólag. A rendőrségnek azt is sikerült megállapítani, hogy *Farkas-Fuchs* a betörések egész sorozatát követte el. Kirabolta több erdélyi város zsidó templomát, többek között a nagyváradi is. A templomperselyeket egyszerűen elvitte magával. Egy egész halom egy-két lejes fémpénzzel jött Kolozsvárra és az *Erzsébet-fürdőbe* ment, hogy a fémpénzt papírbankjegyekre váltsa be. Több büntényt követett el *Csernovitzban* is.

A vallatás alkalmával eleinte tagadni próbált, később azonban bevallotta büntetteit. Mi-

kor a rendőrség büntérsá után kérdezősködött, erre nézve kibuvó válaszokat adott. Hiába bizonyították neki kézzelfogható bizonyítékokkal azt, hogy a kolozsvári betörést ketten követték el *Katz*-cal *Farkas-Fuchs* hajthatatlan maradt. Általában úgy viselkedett, mint a híres notorius gonosztevők. Egyik percben sirt, másik percben meg a legkonokabb makacssággal hazudott.

Megtalálták nála a kolozsvári zsidó templom elrabolt holmait. Többek között értékes

aranyórákat és aranyláncokat. Tefilineket is lehetett látni a holmik között, az elvetemült gonosztevő attól sem riadt vissza, hogy ilyen szent dolgokat raboljon.

Ügyében tovább folyik a vizsgálat, mert az sincsen kizárva, hogy esetleg más országból szökött át, ahonnan büntényei miatt menekülnie kellett. Valószínűleg kiadják több város rendőrségének, hogy az ott történt templomfosztogatások ügyében megejthessék a nyomozásokat.

Szenzációs fordulat Leirer Amália gyilkossága ügyében

A leány édesapját gyanúsítják a gyilkosság elkövetésével

(Budapest, március 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szenzációs fordulat állott be a budapesti Leirer Amália-féle gyilkosság ügyében. Mint ismeretes ugyanis Leirer Amáliát, mintegy két héttel ezeltől holtan találták Teréz-köruti lakásán. A leány holtteste borzasztóan össze volt szurkálva, úgy, hogy kétségkívül meg lehetett állapítani, miszerint a leány gyilkossága áldozata lett. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a tettes kézrekerítésére és miután az volt a feltevés, hogy szerelmi örvényben követhette el valaki a gyilkosságot, a könnyelmű életet élő leány közvetlen környezetében keresték a gyilkost.

Már ugylátszott, hogy a nyomozás holtpontra jutott, mert a rendőrség a nagy körültekintéssel és több irányban lefolytatott nyomozás dacára sem tudja a tettest kézrekeríteni, míg ma váratlan és

szenzációs fordulat állott be az ügyben. A rendőrség a gyilkosság gyanúja alatt letartóztatva a leány édesapját Leirer Lőrinc budapesti lakost.

A gyanúra az adott okot, hogy a rendőrség az áldozat szobájában megejtett helyszíni szemle alkalmával egy arctapasz darabkát talált az ágy közelében a padlón, melyről kiderült, hogy ennek a tapasznak a másik részét Leirer Amália édesapja viselte az arcán abban az időben, amikor a gyilkosság történt. Az is beigazolást nyert, hogy a gyilkosság estjén a leányánál töltötte az estét Leirer Lőrinc, majd néhány nap múlva újból, eljött oda és úgy tett, mintha be akarna menni a leány szobájába, de miután zárva találta az ajtót, eltávozott. A gyilkossággal vádolt apa tagadja a terhére rótt bűncselekményt.

Ahol még szent az egyén szabadsága

Montevideo: a szélsőséges szabadságok városa

(Montevideo, február elején, az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Az Uruguayban kinlódó emigránsok nyomora sem fojthatja el azt az objektivitást, melyre az uruguayi közélet tisztaságát és az egyén feltétlen szabadságának tiszteletét kell kihangsúlyoznunk. Uruguay a legnemesebb értelemben vett szabadságok hazája ma is, ugyanakkor, mikor egész Európában a rendőri szellem, az egyéni élet semmibevevése lett a közérkölcsök jellemzője. Az emberek általában jobbák és becsületesebbek itt, mint a háború utáni Európában. Lopás, zsebtolvajlás a legnagyobb ritkaságok közé tartozik s ami bűneset az utóbbi tíz évben elő is fordult, azt mind idegenek követték el.

A szabadság értelmezése európai fogalmak szerint egészen szélsőséges Uruguayban. Így például az ünnepek betartását állami törvények egyáltalában nem teszik kötelezővé s aki dolgozni akar, az dolgozhatik ünnepponnap is. Csúpan azt írja elő szigorúan az állam törvénye, hogy a hét valamelyik napján a munkaadó köteles alkalmazottjának egy napi teljes munkaszünetet biztosítani. Jóllehet számos munkás szeretne a szabad napokon dolgozni, a munkaadók ezt nem engedik meg, mert félnek a kemény retorzióktól.

Amerikai gyermekvárosa

Ha az európai kontinensen Páriszt nevezik a gyermekek városának, úgy Amerikában Montevideot lehet ennek nevezni. Számtalan nagy-kiterjedésű, tropikus pálmákkal tarkított és rendezett park áll a gyermekek rendelkezésére. A gyermekek Montevideóban szentek és sértetlenek, ennek megfelelően hihetetlenül csintalanok is, de a felnőttek mosolyogva tűrik el rosszkódásukat. A kulturális berendezkedések fókuszában a teljesen ingyenes iskolák állanak. És nemcsak az alsófokú iskolák ingyenesek, hanem az egyetemek bármelyik fakultásán is ingyen tanulhat, aki akar.

Az élet tisztelete is hallatlanul fejlett Montevideóban. Azt a soffört, vagy kocsivezetőt, akire csak a legkisebb gondatlanság is rábizonyul, nagyon szigorúan büntetik. Ezenfelül az a társaság, amelynek autója, vagy villamoskocsija valakit elgázol, a károsultnak, vagy családjának a legrövidebb időn belül hatalmas összegű (egy-kétfélmillió lejnek megfelelő) kártérítést tartozik fizetni.

Ahol allg szünetel a munka

Montevideo munkásélet él. Az üzletek esténként tizenegy óráig is nyitva állanak. Ezzel szemben a munkásvédelmi intézkedések igen kezdetlegesek, mert a munkást — mint

már előző cikkemben kifejtettem — minden felmondás nélkül márol-holnapra elbocsáthatják állásából. A kötelező munkasbiztosítást itt legfeljebb hírből ismerik, azonban az állami kórházakban mindenkit ingyen és mindenkit lelkiismeretesen és jól kezelnek. Az angoloknak, németeknek, olaszoknak külön, a modern higiénia minden eszközével felszerelt kórházai vannak, ahová minden beteget felvesznek s ha nincs pénze, ingyen kezelik. Montevideo tudószanatóriuma pálmák, kaktuszok, rózsabokrok között, hatalmas márványépületével vonja magára a figyelmet, melynek szuterénjében nagy-szerű tusfürdő áll a szerényjövendelmű osztály rendelkezésére.

Az egyéni élet szentsége

Ami a külföldi, különösképen pedig az európai szemlélőnek a legjobban szembetűnik, az az egyéni élet tisztelete. A montevideoi polgár háza valóságos azilum, ahová senkinek, még a hatóságnak sincs joga belépni a házigazda engedelmével. Akit a ház ura befogad, vagy akinek menedéket ad, az még a hatóság üldözésével szemben is területiális védelmet élvez. A hatóság is csak akkor hatolhat be erőszakkal valakinek a házába, ha erre meglehetősen körülményes és előzetes eljárás igénybevevő határozattal rendelkezik. Még a torva-nyitva hagyott kapun sem léphet be senki, ha erre a ház gazdájától nincs engedelmé. S ez alól a törvény alól még a jőbarát, rokoni, vagy a házaló sem kivétel. Odaig megy az egyénnek ez a hatalma, hogy abban az esetben, ha valaki a gazda engedelmével és távozásra felhívó parancsa ellenére is belépni merészel otthonába, a ház gazdájának jogában áll a toladót minden további nélkül lelőni, vagy megsebesíteni.

Igy folyik ennek az egyre fejlődő hatalmas városnak élete, mely száz évvel ezelőtt még csak tizenhatezer lakost számlált, ma pedig lakosainak száma négyszázhuszazere rug. A város óriási kiterjedését az a körülmény magyarázza meg, hogy Montevideóban aránylag kevés az emeletes ház és csaknem az egész város lapostetjű, földszintes családi házakból épült. A hatalmas kertváros utcái egyenesek, szélesek és mindkét oldalon dus lombozatu fákkal szegélyezettek, melyek nyáron a nap heve ellen védelmet nyújtanak a járókelőknek. A nagy távolságok folytán az emberek ritkán járnak gyalog, miért is az utcákon a személyforgalom feltűnően kicsi, ellenben annál nagyobb a villamos és autóforgalom.

Görömbölyi János

Az éhe

Dr. Eisler Mátyás
szágos Zsidó Diáksze
tuk a következő soroka
Tekintetes Sze

Az Uj Kelet a mi diákok igazán szívben tette, hogy most már segélyző-Bizottságának érdekében.

Ha csak ezen muly elő a szükséges összege testületek és a zsidó tanunket kielégítő mérték kérőn nyújtja felénk k risből és különféle más zök hiányában tehetetlen szemben. Pedig a z kozna erre a nemes cél alkalmat kellene neki a módunkban személyes zerte, diákjainknak pe nálniok a drága időt. zsidó hitközségek: mié ezt azt a zsidóság életé

Miért nem vesznek tagok számához és tehe szeget, melyet akár h nének? Ha pedig rende vessenek ki néhány szá látni, mindenki szivesen letet. Valljuk meg, sok nemtörődőségen mulik lassák be végre, hogy i szó, amelyet zsidó érzes aránt teljesíteniök paran község feladata nem me tagjai érdekében végez zsidó testvérek, s ha eze elzárkózatunk-e a segél Hol van a hires zsidó ségeink szemünkre hány igaz, amennyire sajnos, gunyja a sorsnak, hogy mert zsidó, a zsidó di azoknál, akik miatt kive

Ahol pedig a hitközs elzárkózik, vegye kezébe vagy leányegylet. Asszon lágyabb a férfiaknál, ö az esdeklő szó. Alakítsa zsegélyző-bizottságokat és vagy félelv járulékokat adalom vezetőtagjai közöt zottság szervezését és egé larot vállalni, mert a kö kalmat, hogy filléreivel nyomor enyhítéséhez. His tok a külföldön, akik ny

Magyarországon évenk zsidók a külföldre kénysz gazdag Románia leggazda szséhezni az aránylag melyekkel letörölhetnének nyeit — és saját szegény zozóit éhezni és fázni eng zzer nyitlan mondani: sz atlan kár, ami a diákkér zsidóság körében, vagy történik.

A művelt Nyugaton a eladatának érzi a diákok z ifjuságnak nemcsak ele zontul még kényelmére is elátja, hogy a diákokból jövő társadalmának veze táknak a nyilvánosság el t és rongyait, éhségét é k jinjait és minden vessz meghallgatásra sem talál.

Az ortodoxia vezetői diákok javarészt vallástalan állásosabbak lesznek-e, h ket? Vagy nem inkább z leg jobban eltávolodnak s en hagyja őket? Jól gon rrvatív zsidóság vezetői, kor a 90 százalékban kerülő szegénysorsu di k, mert éppen a jövő k zsidóság számára forog koc Ugyan akadnak bizta utatja Bizottságunk eddig

Az éhező diákok

Dr. Eisler Máttyás főbbi úrtól, mint az Országos Zsidó Diáksegélyező Bizottság elnökétől kaptuk a következő sorokat:

Tekintetes Szerkesztőség.

Az Új Kelet a minap közölte a pádovai zsidó diákok igazán szívemarkoló segélykérését, s hozzátette, hogy most már az Országos Zsidó Diáksegélyező-Bizottságának kell közbelépnie a nyomorgók érdekében.

Ha csak ezen múlna! De mi honnan teremtsük elő a szükséges összegeket, ha a hivatalos zsidó testületek és a zsidó társadalom nem támogat bennünket kielégítő mértékben? Több száz zsidó diák kéri nyújtja felénk kezét Bécsből, Brünnből, Párisból és különféle más egyetemokről és mi eszközök hiányában tehetetlenül állunk a kiáltó nyomorral szemben. Pedig a zsidó közönség szívesen adakozna erre a nemes célra, csak könnyen hozzáférhető alkalmat kellene neki adni. Nekünk azonban nincs módunkban személyes propagandát végezni ország-szerte, diákjainknak pedig tanulásra kell felhasználniuk a drága időt. De hisz mindenütt vannak zsidó hitközségek: miért nem veszik ők kezükbe ezt az a zsidóság életébe vágó ügyet?

Miért nem vesznek föl költségvetésükbe egy a tagok számához és teherbíráshoz viszonyított összeget, melyet akár havi részletekben is fizethetnének? Ha pedig rendes bevételeikből nem futja, vessenek ki néhány százalékos pótdadót s meg fogják látni, mindenki szívesen fogja vállalni ezt a többletet. Valljuk meg, sokfelé a hitközségi vezetőség nem törődésén mulik a dolog. De az Istenért, lássák be végre, hogy itt szent kötelességről van szó, amelyet zsidó érzésük és emberi érzésük egyaránt teljesíteniök parancsol. Hiszen a zsidó hitközség feladata nem merülhet ki abban, amit saját tagjai érdekében végez: azontúl is vannak még zsidó testvérek, s ha ezek nyomorultak és szegények, elzárkózhatunk-e a segélynyújtás kötelessége elől? Hol van a híres zsidó szolidaritás, melyet ellenségeink szemünkre hányanak? Bár volna a vád oly igaz, amennyire sajnós, igaztalan. Mily kegyetlen gunyja a sorsnak, hogy akik hazájából kiérnek, mert zsidó, a zsidó diák nem talál segítségére azoknál, akik miatt kiverték, zsidó testvéreinel.

Ahol pedig a hitközségi vezetőség bármely okból elzárkózik, vegye kezébe a szervezés munkáját a nő- vagy leánygyűlet. Asszonyaink és leányaink szíve lágyabb a férfiakénál, őket nem hagyhatja hidegen az esekelő szó. Alakítsanak mindenütt helyi segélyező-bizottságokat és gyűjtsenek állandó havi vagy felévi járulékokat. De bárki is a zsidó társadalom vezetőtagjai közül kezdeményezheti ily bizottság szervezését és egész bizonyosan nem fog kudarcot vallani, mert a közönség szinte várja az alkalmat, hogy filléreivel hozzájárulhasson a diáknyomor enyhítéséhez. Hisz mindenütt vannak diákok a külföldön, akik nyomorognak.

Magyarországon évenként milliókat áldoznak a zsidók a külföldre legényszerült diákok javára. És a gazdag Románia leggazdagabb részében ne tudnánk összehozni az aránylag sokkal kisebb összegeket, amelyekkel letörölhetnénk fiaink és leányaink könyveit — és saját szegényünket, hogy jövünk hordoztunk éhezni és fájni engedjük? Mert ki kell egyszer nyíltan mondani: szegényen az és helyrehozhatatlan kár, ami a diákkérdésben történik az erdélyi zsidóság körében, vagy helyesebben: ami nem történik.

A művelt Nyugaton a társadalom legelsőrendű feladatának érzi a diákokról való gondoskodást, mely az ifjúságnak nemcsak elemi szükségleteire, hanem azontúl még kényelmére is kiterjed, mert mindenki belátja, hogy a diákokból válik a jövő értelmisége, a jövő társadalmának vezető rétege. És nálunk a diáknak a nyilvánosság elé kell vinnie szegénységét és rongyait, éhségét és szomjúságát, könnyeit és kínjait és minden vesszőfutása fejében még csak meghallgatásra sem talál.

Az ortodoxia vezetői azt hozzák fel, hogy a diákok javarészt vallástalan életet élnek. De vajjon vallásosabbak lesznek-e, ha nyomorogni hagyjuk őket? Vagy nem inkább fenyeget a veszély, hogy még jobban eltávolodnak a zsidóságtól, mely cserében hagyja őket? Jól gondolják meg éppen a konzervatív zsidóság vezetői, helyesen cselekszenek-e, amikor a 90 százalékban az ő hitközségeikből kikérülő szegénysorsu diákokat magukra hagyják, mert éppen a jövő generáció megtartása a zsidóság számára forog kockán ebben a kérdésben.

Ugyan akadnak biztató jelenségek is, amint mutatja Bizottságunk eddigi működéséről szóló be-

számolója, amelyet kívánatra bárkinek készséggel megküldünk. De azóta is mutatkoznak a lelkiismeret és belátás ébredésének öröndetes jelei: a kolozsvári hitközség Bizottságunknak 12.000 és a helyi menzának 3000 lej évi szubvenciót szavazott meg és biztosított költségvetésében. Egyik hírlapi felhívásunk következtében pedig Nuszbaum József kolozsvári lakos „Városi utmutató” című kiadványa fele jövedelmét ajánlotta fel önként, amiért is vállalatát a legmelegebben ajánljuk a közönség figyelmébe előfizetésére és hirdetések feladására. De ezek még csak elszigetelt jelenségek, a zsidó társadalom megmozdulása még hátra van. És az ébresztő munkában szükségünk van az em-

berséges érzésű sajtó támogatására is és azért kérjük az egész országész sajtóját, hogy felhívásaink és ismertetéseink közreadásával bennünket állandóan támogatni sziveskedjenek.

Segítsétek hát jó emberek, akik sokkal többen vagytok, mint ahogy a kishitűség véli. És ne feledjétek, hogy duplán ad, aki gyorsan ad.

Mindennemű pénzküldemények a Bergner Mór nagykereskedő cég címére (Cluj), str. Regina Maria 18. sz.) intézendők.

Cluj, 1925 március 3.

Soraím szíves közlését kérve. Kiváló tisztelettel
Dr. Eisler Máttyás
bizottsági elnök.

Cáfolják a politikai szenzációkat

Nem kerül tárgyalásra a választójogi törvény

(Bucuresti-Bukaresti, március 3. Az Új Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt az egész ország sajtója nagy kommentárok kíséretében számolt be arról a döntőnek látszó belpolitikai eseményről, hogy Bratianu Jonel miniszterelnök, aki eddigelé csak távollétével tűnt föl a parlamentben, csak azért jelent meg a kamarában, hogy Averescu tábornoknak, aki az alkotmánytörvény óta egyáltalában nem tette be a lábát a törvényhozó testületek egyikébe se, kijelentsé, a hogy kormány legközelebb tétő alá hozza a választójogi reformot.

Különösen azért keltett nagy feltűnést ez az esemény, mert tudott dolog, hogy az alkotmány értelmében a választójogi javaslat megszavazása után azonnal feloszlatták a kamarát és így a fentemlített politikai aktusban az összes lapok mélyreható politikai változásokat látnak.

A már egészen megszokott módszer szerint azonban ez a szenzáció sem maradt örökéletű. A

legkompetensebb kormánykörök ugyanis ma már azt hangoztatják, hogy a választójogi törvényjavaslat a miniszterelnök leghatározottabban ígérete ellenére sem kerül ebben az ülészakban tárgyalás alá. Még pedig azért nem, mert igen sok fontos, ugyancsak egyszisztenciális törvényjavaslat vár szavazásra. Már pedig, ha a választójogi javaslatot megszavaznák és a parlamentet feloszlatták, akkor ezekre a fontos törvényjavaslatokra nem kerülhetne a sor. Ezt pedig a miniszterelnök sem akarhatja. Ilyenformán a liberális politikusok szerint a választójogi törvény csak jövő év márciusában kerül tétő alá.

A másik igen jellemző cáfolat a Marghiloman — Averescu fuzióról tegnap elterjedt híreket érinti. Mindkét pártvezér ugyanis ma kijelentette a hírlapírók előtt, hogy a fuzióról terjesztett hírek legalább is koraiak. Szerintük ugyanis a fuzió csak lehetséges, de nem bizonyos.

Külföldi

Államférfiak nyilatkozatai Ebertről

Hughes, Kellog és Briand véleményei az elhunyt elnök jelleméről

(Newyork, március 3. Az Új Kelet tudósítójától.) A newyorki reggeli és esti lapok nagy cikkekben méltatják Ebert birodalmi elnök halálhírét. A „Newyork Sem” a gyászbeszéd kommentálása közben kifejti, hogy Ebert többet tett Németországot mint bármelyik nemet államférfi évek óta.

Kellog leendő külügyi államtitkár az „United Press” munkatársa előtt így nyilatkozott Ebertről:

— Mélyen megrendített a halálhír. Ebert a legsúlyosabb időkben nagy szolgálatokat tett nemzetének Halála nemcsak Németország vesztesége, hanem egész Európáé.

Hughes államtitkár kijelentette:

— A birodalom elnökének halálhíre mélyen megrendített. Nagy egyéniség szállott sirba vele, aki a legsúlyosabb időkben rendkívüli vezető képességeket tanúsított. Ebert elnöknek sikerült megnyerni a német nép bizalmát és ami még nagyobb siker, ezt a bizalmat — meg is tudta tartani. Vele egy a világ minden népe által nagyrabecsült férfi távozik és halála az egész világ számára veszteséget jelent.

Hasonlóan nyilatkozott Borah szenátor, aki Ebert halálát Európa újjáépítésének nagy veszteségeként jellemzi.

Owen szenátor, aki a birodalmi elnököt európai utjáról ismerte, ezeket mondotta:

— Mondhatom, hogy egész Amerika gyászolja Ebert elnök halálát. A német helyzet stabilizálása nagyobbrészt az ő egyéni érdeme. Remélni akarjuk, hogy utóda hasonló képességű férfi lesz, aki a német nép többségére támaszkodva, Ebert békepolitikáját fogja folytatni.

Copelan szenátor annak a reményének ad kifejezést, hogy az elnökválasztás nem fogja a német köztársaságot megrendíteni. Ebertről azt mondotta, hogy a német-amerikai jóviszony voltaképpen az ő érdeme volt.

Green, Samuel Gompers utóda, mint az amerikai munkásföderáció elnöke, így nyilatkozott:

— Az amerikai nép, különösen pedig az amerikai munkásság nevében fejezem ki mélyszéges részvételmét a német néppel szemben, amelyet Ebert halálával nagy veszteség ért. De ugy értem, hogy nemcsak a német munkásosztály vesztette el benne egyik nagy férfiát, hanem az egész világ munkássága.

A francia államférfiak közül Loucheur volt miniszter ezt mondotta Ebert haláláról:

— Ebert halálával elköltözött az egyetlen igaz szociáldemokrata is. Francia szempontból annak a reményemnek adok kifejezést, hogy Ebert helyét

nem fogja nacionalista elfoglalni, akinek egyetlen célja a revans lesz.

Briand ezeket mondotta:

— Ebert halálát mindnyájan fájjaljuk. Mérséklete, rendszeretete, egészséges politikai érteke bámulatot keltő volt. Branting halála után Ebert elköltözése kétszeresen fájdalmas. Vele a szociáldemokráciának egy kimagasló embere tűnt el. Mondhatom, hogy a két férfi halála az egész emberiség vesztesége és vesztesége egyúttal a modern világnézetnek is. Külföldinek nem illik beavatkozni egy másik ország ügyeibe, de talán mondhatom, hogy Franciaország örülne, ha a német nép olyan egyéniséget választana elnökül, aki ép olyan nagy mértékben, mint Ebert elnök, képviselné a demokráta gondolatot és ezzel együtt a béke eszméjét.

A francia szocialista párt nevében a távollévő Leon Blum helyett a kamara kvestora Vardene, a következőképpen parentálta el Ebertet:

— Mélyen gyászoljuk a német köztársaság elnökét, aki sokban hozzájárult a német-francia viszony megjavulásához. Főérdeme azonban az a tény, hogy Ebert a Kápp-puccs alkalmával megmentette Németországot és ezzel világtörténelmi érdemet szerzett magának. Kívánjuk és reméljük, hogy Ebert utóda méltó lesz elődjéhez.

A népszövetség helyettes főtitkára, Avenol kijelentette, hogy a népszövetség meglegedéssel figyelte Ebert erkölcsi autoritását. Ebert elnök értett hozzá, — mondotta Avenol — hogy a német köztársaság első elnökének a külföld előtt is igazi nagy tekintélye legyen. Halála már csak azért is tragikus jelentőségű a német nép számára, mert olyan történeti pillanatban költözött el, amikor Németország belpolitikai helyzete a legzavarosabb. Mondhatom, hogy mi itt a népszövetségnél a birodalmi elnökben nemcsak a népszövetségi gondolat barátját láttuk, hanem azt a férfit, aki mindig is arra törekedett, hogy Németországot a népek között méltó helyre juttassa. Ha majd Németország tagja lesz a népszövetségnek, akkor el fognak tűnni mindazok a félreértések, amelyeknek ma még nagy szerepük van. Akkor majd Németországban nem fognak a népszövetségre úgy tekinteni, mint ellenséges intézményre, hanem érezni fogják, hogy Németország és a többi nemzet elvbarátok.

* Oradea-Maren hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Új Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emléktér) Parcul Eminescu 2. sz. (Ernyőüzlet).

Börries Münchhausen metamorfozisa

Német politikai körökben szenzációként emlegetik Börries Freiherr von Münchhausen, a híres német balladaköltő váratlan pályafordulását. Ismeretes ugyanis, hogy Münchhausen a legszebb zsidótárgyballadákat írta egy időben és ezeket a cionista mozgalom elején gyönyörű kiadásban, híres Lillienrajjakkal illusztrálva, adta ki. Csak egészen természetesen, hogy mindenki igaz zsidóbarátnak tekintette őt és az utóbbi időkig olyannak is bizonyult. Nem lehet tudni, mi okozta a költőben a nagy változást, érvényesülési vágy, vagy pedig a németországi antiszemita áramlat ragadta el, de mindenképpen tanulságos és jellemző adat az asszimilációs tábor számára Münchhausen bárónak a zsidók iránt való új felfogása.

Münchhausen néhány nap előtt a Stinnes-féle „Deutsche Allgemeine Zeitungban“ levelet írt dr. Georg Gothein egykori birodalmi belügyminiszter, az antiszemitizmus elhárítására alakult egyesület elnökéhez abból az alkalomból, hogy Gothein a német és osztrák Alpenverein antiszemitizmusa ellen állást foglalt.

Börries von Münchhausen ezeket írja:

Nem vagyok sem antiszemita, sem filozemita, de úgy hiszem, hogy minden egyesület joga elhatározni azt, amit tagjai többsége akar. Egyénileg pedig teljesen érthető számomra, ha egy árja-fajvédő egyesület a fekete hajukat viszont a cionista szövetség az árjakat kizárja a maga kebeléből. Mindenkinek megvan a joga azzal érintkezni, akivel akar. Mindenekelőtt pedig Gotheinnak nincs igaza, amikor azt írja: „Amennyire a német kultúra bármely területén nem lehet nélkülözni a zsidó polgártársak közreműködését, ugyanígy nem nélkülözheti őket az alpinizmus sem.“ Engedelmet kérek doktor ur, de ez ostobaság. Dürer, Holbein, Goethe és Schiller, Beethoven és Schumann, Kant és Schopenhauer német kultúrát teremtettek zsidó közreműködés nélkül, éppen úgy, mint Mózes, a talmudisták és Herzl zsidó kulturértékeket teremtettek német, vagy más idegen fajból származó férfiak közreműködése nélkül. Nem is értem, hogyan gondolkozhat valaki mint német annyira szolgálilag, annyira siralmasan arról a népről, amely a Niebelungeniáltól és Walter von der Vogelweide-től kezdve Goetheig és Mörikeig mindenesetre sok mindent zsidó polgártársak közreműködése nélkül is elgondoltak és költöttek.

Dr. Georg Gothein az „Abwehrblätter“ hasábjain felel Münchhausennek a következőképpen:

„Münchhausen ur hozzám intézett levelében beigazolta, hogy egy költő is olykor sületlenségeket (Ungereimtes) írhat. Eltekintve attól, hogy az árjak között is sokan képviselik a fekete hajukat, eltekintve továbbá attól, hogy a zsidók koponyaméret alapján hetven százaléknál nagyobb számban árjatispusuak, mégis egészen más valami, ha egy tisztára társas egyesület tagjainak származása és vallása tekintetében megszorító rendelkezéseket léptet életbe, mint amikor egy, már több évtized óta létező egyesület, amely semmiképpen sem szolgálja a társas érintkezést, hanem inkább a sportfejlesztést, az alpesi országok tudományos kutatását, hegyek és utak hozzáférhetőségét, menedékházak felállítását, stb. Ha az ilyen egyesület egyszerre egy más valláshoz tartozó csoportot kizár tagjai köréből, vagy megakadályozza, hogy beléphessenek. Ehhez azonban hozzájárul még az is, hogy a német és osztrák Alpenverein évtizedeken át elfogadta a zsidó egyesület tagjainak áldozatkész közreműködését.

Zsidóknak köszönhető sok alpesi menedékház létrejötte, igen sokan közülök elsőrangú alpesi hotelt építettek. Nagyon különös, hogy most ugyanezek a zsidók ne szállhassanak meg ezekben a hotelekben és ne találjanak azokban a menedékházakban pihenőt. És mindez tisztára vallási, vagy állítólag faji túrelmetlenség miatt, jóllehet tudományosan be van bizonyítva, hogy nincs sémita faj, legkevésbé zsidó és hogy az összes modern népek nagy keveredési folyamat produktumai.

Münchhausennek arra a megjegyzésére, hogy a zsidóság a német szellemi életre nem folyt be, dr. Gothein így felelt:

„A német kultúra egyik legnagyobb közreműködője, az új német írásnyelv megalkotója, Luther Márton, a német nép ujkori vallási kultúrájának legnagyobb részét a Biblia fordításával teremtette meg. Ez a kulturérték úgy jött létre, hogy a szemita nyelvek leghatalmasabb munkáját, a Bibliát a német nyelvű fordításánál igen messzemenően vette

igénybe a zsidó rabbik és irástudósok tanítását és közreműködését. És vajjon Goethe minden írása nem alapul-e a zsidó Baruch Spinoza filozófiáján. Így tehát, kedves báró Münchhausen, ugyvélem, butaság mégis inkább az, ha ön azt hiszi, hogy egy Goethe költszetét el lehet képzelni zsidó közreműködés nélkül. És Imanuel Kant teljesen tudatában volt annak, hogy mit köszönhet

Baruch Spinoza zsidó filozófus munkáinak. Talán ismeretes ön előtt, hogy a legjobb és legfinomabb kommentátora és továbbképzője a kanti filozófiának a Cohen neve viselte, amely név nem éppen árjhangzású. A kultúra azonban nemcsak a vallás alkotója, a filozófusok és költők dolga, a kultúra a tudomány minden vonatkozására, épügy a technikára is alkalmazható.

Anglia sürgeti a garanciapaktumot

Miért fegyverezte fel Franciaország a keleteurópai kisállamokat

(London, március 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormányhoz közelálló körökben ma az a hír terjedt el, hogy Anglia a genfi konferencián vissza fogja utasítani az elmúlt genfi konferencián előterjesztett leszerelési javaslatot. Biztos forrásból származó hírek szerint Anglia mindenáron biztosítani kívánja Európa békéjét és ezért felhívta Franciaországot, hogy kössön vele biztonsgági paktumot. A paktum megkötése előtt Anglia garanciaképpen azt kívánja, hogy Franciaország mondjon le a keleteurópai államok felfegyverzéséről.

Párisból érkező jelentések szerint a francia sajtó élénken kommentálja az angol kormánykörökből kiszivárgott híreket s megállapítja, hogy a keleteurópai államok felfegyverkezése szükségesség volt, mert Franciaország egyéb garanciák híján másképpen nem tudta volna parírozni Németország revánsörekvéseit. Az európai béke biztonságára alakult paktumban hír szerint Anglia, Németország, Franciaország és Belgium fognak résztvenni.

Szombat a bukaresti Coral-templomban

(Bucuresti-Bukarest, március 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombaton reggel máramarosi utitársammal gyalogszerrel vágtunk neki a bukaresti gettónak, hogy megkeressük az egyik zsinagógát. A tekervényes gettó-sikátorok közül egyszer csak belebuktunk a budapesti Petőfi-utca, azaz hogy a bukaresti str. Baratieibe. Igaz, hogy a kettő között csak az a különbség, hogy itt románul, ott magyarul „huzzák be“ az utcáról a gyanutlan járókelőket az obskurus boltokba.

Itt bizony nem igen lehet észrevenni a szombatot. A legtöbb zsidóbolt nyitva van, amint hogy a Vacarestin és Sf. Vinerin a bukaresti gettó két másik tipikus utcáján is nyitott ajtók várják a vevőket. A str. Baratiein ugyan nem várják a vevőket, hanem amolyan „behúzó“ szokás szerint az utca közepéről ráncigálják be őket.

Mi is majdnem úgy jártunk. Egész halom sakál esett nekünk, ahogy az utcába befordultunk. Egy hórihorgas, hosszúorrú legény szétkergette a tülekedőket, azután olyan mozdulattal tette a vállamra a kezét, mintha azt akarná mondani: tabu, ez az én pasasom.

— Ásculte domnule — énekelte hamisítatlan zsidó akcentussal, van egy pompás modern ruhám, mintha csak az ön termetére szabták volna...

— Am sabbat kauf ich nicht — vágtam el a készülő szóáradozt zordonan.

A „behúzó“ boltos megelégelve kapta fel a fejét. Máramarosi utitársam neki esett és alaposan lehorodta.

— Ja, der parnoze ist sehr schlecht — mentegetődzött szégyenkezve — muszáj nyitva tartani, hogy meg tudjunk élni — bizonykodott, azután pedig szíves készséggel indított utunk a Coral-templom felé.

— Na ez nem nekünk való hely — csóválta meg a fejét máramarosi utitársam, amikor hosszú barangolás után a templom elé értünk és amikor láttuk, hogy a cilinderes zsidó urak kocsin meg autón érkeznek a templomba.

De azért bementünk. Bent azután hamarjában igazán nem tudtuk, nem a görögkeleti templomba buktunk-e be véletlenül, mert az „oltár“ meg a szószék valahogyan egészen olyan volt, csak amikor láttuk, hogy mindenkinek kalap van a fején, akkor nyugodtunk meg. Azaz, hogy csak én nyugodtam meg, máramarosi utitársam folyton zsörtölődött és szidta a „parádét“, vagyis a ceremóniát.

Hamarosan megtudtuk azt is, hogy a tulságosan nagy parádé, — a sorfalat álló cserkészfiúk, az ünnepélyes csöndben folyton bugó orgona, meg a sok fekete cilinder — nem is annyira a szombatnak, mint Ely Bercovici hatvanadik születésnapjának szól. Ely Bercovici, aki a hitközség érdemében dus elnöke, most töltötte be hatvanadik évét, őt várta nagy izgalommal és ünnepélyes csöndben a tulszófolt zsinagóga.

Amíg Bercovici megérkezett, nekünk alkalmunk volt körülnézni a templomban. Az oltár körül öt-hat fekete taláros, fekete süveges pap sűrűgöndök, mindnyájuk között a legméltóságtelebbs Nieme-rover főrabbi, akin lilaszegélyes és lilacinalgalagos fekete talár feszül, a nyakából pedig ezüst láncon egy arany mogen-dovid csüng le.

A feszült csend és a sok zsidótlán ceremónia

erősen feszélyezi a keleti zsinagógákhoz szokott füleket és szemeket. A modern „tiz parancsolat“ pedig, ami szigorú tilalomként van kifüggesztve minden oszlopra valóságilag groteszkül hat.

Az „első parancsolat“ előírja, hogy az első négy padosorban szombaton és ünnepeken csak fekete ruhában és cilinderben szabad megjelenni. Három következő parancs a legszigorubb csendet írja elő és megtiltja az olvasni nem tudó gyermekeknek a templomba való jöttét. Az olvasni tudó gyerekeket sem engedik az apjuk mellett látatlan-kodni, külön padot tartanak fenn a számukra egy tanító felügyelete alatt.

A hatodik parancsolat szerint imádkozni sem szabad hangosan, illő és tiszteletteljes csendben kell végig hallgatni a kántort és csak annyit szabad utána morgni, hogy „borchu“, vagy „omén“, de ezt is csak nagy csendben. A tizedik parancsolat taxatív felsorolja azokat az imádságokat, amelyeket az oltár felé fordulva kell végighallgatni.

Mire végig olvastuk a „regulament“-et, máramarosi utitársam nyelt egy nagyot. Éppen akkor lépett be a templomba Eli Bercovici. Kalaplevéve, jobbra-balra hajbókolva haladt a cserkészek sorfala között az oltár melletti mizrahi ülésig.

Ahogy belépett az ajtón felhangzott az orgona és az ajtatos akkordok között felcsendült a főkántor szóló tenorja. Az ismerős tenorra megütődve kaptuk fel a fejünket. Velem szemben fekete süvegben, papalárban, aranysegélyű tuleszben a szószéken állva énekel Cavaradoni, azaz hogy Ruvinsky Rafael a kolozsvári magyar opera volt első tenoristája.

Máramarosi utitársam csendesen megfordult és kifelé indult.

— Hova megy? — suttogtam csendesen, hogy meg ne sértsem a házirendet.

— Ich bin ja davenen gekommen, nicht, oper zu hören — mondotta méltatlankodva és már csendesen be is tette maga után az ajtót (j. f.)

— **Megalakult a borgóprundi „Sosanah“ leányegylet.** Borgóprundról jelentik: A borgóprundi zsidó leányok a napokban alakították a „Sosanah“ leányegyletet. A csoport elnöknőnek Rubinstein Herminát, pénztárosnőnek Lehr Linkát és könyvelőnőnek Nierenfeld Reginát választotta meg.

Hatásosszerek. N m mulaszthatjuk el a tisztelt hölgy világnak ajánlani a **Dr. BIRÓ-féle** (törvényesesen védett)

Havasi Gyopár Crémet

és a hozzá tartozó piperezsereket. Ezek mostanában a legjobb és leghatásosabb szőcsiszerek. Olvasó hölgyeink közül is többen kipróbálták és véleményük az, hogy a krém szép, májfolt és erythémán mindenféle bőrkiütések ellen felfülmáhatatlan. Igy érven a hölgyek piáságát, teljes meggyőződéssel ajánljuk, mert ezáltal szíveséget akarunk tead: hölgyeinknek. Dr. Biró-féle Havasi Gyopár krém nagy tégely 25 lej szappan .. 22 lej puder .... 20 lej mosdóvíz .. 25 lej

Főraktár: dr. Biró gyógyszerár, Cluj.

Valamint minden gyógyszerárban és drogeriában kapható. Lloyd 3567

Az Uj Kelet
Szerkesztés
Felelős
Előfizetés
240
Az Uj Kelet
me

Az e
nyomtat
korszak

Sze
5865 A
1925 má

dányait,
tettek m
nemzeti

Legv
amszterd
cius 4-én
cében ny
hogy csa
nyomda
héber ny
időköz
zsidó em
közö tud
írás népe
azonban
Bromberg
kétszáz z
kikerült
százerez

Portu
nyomdák
fel inak
három év
sok éven
És csak
keresztén
ban 1517
mék egy
itt nyom
nevü mü

Palesz
először a
egy nyom
alapították
törődtek
ügyeltek,
állítsák e
zsútták is
Azonban
szerepelt,
propagand
ták elő n
Érdek

egy héber
ban őrzött
nyomtak

— A
éves jub
március 1
dr. Berda
leumát. A
lomra zsu
akik mélt
általános
elnök jub
Henrik p
nevében
jubiláns,
is, majd
elnök fá
Ezután H
sáné a j
Chevra K
szék, a ta
tak, dr. L
vében üdv
Szövetség
Krischner

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő-
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre
240 lei, félfévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás
megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Az elmúlt napokban irtunk az első bibliai nyomtatványokról. A Talmud és a talmudi korszakot követő irodalom is forradalmi helyzetbe került a betűk sokszorosításának technikája által. Jellemző, hogy a Talmudot először Törökországban nyomtatták, abban az országban, ahol a szultán még a török alattvalóknak is fejevetszítés terhe mellett tiltotta meg a nyomdai mesterséget. A zsidók földalatti nyomdáiban állították elő a Talmud példányait, amiket lelkes zsidó tudósok terjesztettek mindenfelé, ahol megbecsülték ezt a nemzeti kincsünket.

Szerda
5865 Ádár 8
1925 március 4

Legvirágzóbb héber nyomdája mégis az amszterdami Brombergnek volt, aki 1517 március 4-én kapott engedélyt arra, hogy Velenében nyomdát állíthasson föl, azzal a feltétellel, hogy csakis zsidó szedőket alkalmaz. Ez a nyomda először hozott ki pontozott szövegű héber nyomtatott dolgokat. Sokan az újabb időkig azt hitték, hogy Bromberg nem is volt zsidó ember, hanem mint élelmes német vállalkozó tudta, hogy egy zsidó nyomda, amely az irás népeinek dolgozik, csak virulhat. Ujabb azonban kétségtelenül meg lehetett állapítani Bromberg származását. A velencei nyomdában kétszáz zsidó szedő foglalkozott. A műhelyből kikerült két kötet talmudi munka kötetenként százezer tallérjába került a vállalkozónak.

Portugáliában már régebben működtek zsidó nyomdák. 1489-ben egy lisszaboni zsidó állított fel imakönyvek kiadására nagyobb műhelyt, három évvel később Leiria városában működött sok éven át egy héberbetűs nyomdai műhely. És csak jóval később nyitották meg az első keresztény nyomtató műhelyt. Lengyelországban 1517-ben került ki először nyomdai termék egy krakkói zsidó nyomdából. Az első itt nyomtatott könyv a „Széfer habbachur“ nevű mű volt.

Palesztina földjén 1563-ban állították fel először a Tibériás-tó mellett lévő Szafedben egy nyomdai műhelyt és csak öt év múlva alapították a másik nyomdát. A törökök nem törődtek itt a zsidók nyomdáival csak arra ügyeltek, hogy a nyomdáknak a Koránt ne állítsák elő. Nem csak a szultán, hanem a jezsuiták is ellenségei voltak a nyomdai iparnak. Azonban lehet, hogy ebben csak a konkurrencia szerepelt, mert ők maguk pincékben a vallási propagandakönyvecskék egész légióját állították elő nyomdai uton.

Erdekes, hogy Damaszkuszban is működött egy héber nyomda. Erre vall a párisi Louvreban őrzött régi héber könyv, amelyet 1605-ben nyomtak Damaszkuszban.

— A lugosi hitközség elnökének husz éves jubileuma. Lugosról jelentik: Vasárnap, március 1-én ünnepelte a lugosi zsidó hitközség dr. Berdach Henriknek husz éves elnöki jubileumát. A hitközség nagyterme erre az alkalomra zsufolásig telt meg a hitközség tagjaival, akik méltó módon akarták megünnepelni az általános köztisztviseltek és szeretetnek örvendő elnök jubileumát, mely alkalommal dr. Berdach Henrik portréját is leleplezték. A hitközség nevében Grün Géza köszöntötte fel elsőnek a jubilánst, ugyanő végezte el a leleplezési aktust is, majd dr. Lenke Manó főrabbi méltatta az elnök fáradságtalan munkásságának érdemeit. Ezután Hirsch Miksa az árvagond., Hirsch Miksáné a jótékony nőegylet, Brauch Rezső a Chevra Kadisa, dr. Sebestyén Lipót az iskolaszék, a tantestület és a hitközségi alkalmazottak, dr. László Mór pedig a Talmud-Tóra nevében üdvözölték a jubilánst. A Zsidó Nemzeti Szövetség lugosi helyi csoportjának nevében dr. Krischner Arnold tartott beszédet, aki meleg

Nem módosították a kamarákról szóló törvényt

(Bucuresti-Bukarest, március 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tancred Constantinescu iparügyi miniszter annak idején, amikor a csatolt területek kereskedelmi és iparkamaráinak elnökei és titkárai küldöttségileg felkeresték és kérték, hogy a kamarákra vonatkozó törvényjavaslatnak az autonómiát sérelmező részét módosítsa, kijelentette, hogy a szenátusban végre fogják hajtani a kívánt módosításokat.

A szenátus mai ülésén sorra került a kereskedelmi és iparkamarákról szóló törvényjavaslat, amelyen a miniszterelnök határozott ígérete ellenére, mindössze jelentéktelen módosítást eszközöltek. Csupán a huszonkettedik paragrafust módosították, amelyik a kamara titkársájról intézkedett. A módosítás érdekében abban az esetben, ha nem akad akadémiái képesítésű ember, úgy bárkivel betölthetik ezt az állást.

szavakban rámutatott arra, hogy noha az elnök nem volt tagja a cionista szervezetnek, sőt elvi ellentétek miatt egy időben heves harcoknak részese is volt, mégis a Palesztina-munkát teljes szívével segítette előre erkölcsi és anyagi támogatásával. Az ünnepség után ünnepélyes mincha istentisztelet volt.

— Tórahü egyetemi hallgatók szövetsége. A bratislavai „Jüdische Volkszeitung“ban — mely a szlovákiai zsidó népszövetség hivatalos lapja, Reich Ignác okl. mérnöktől (Bátorkeszi) felhívás jelent meg, hogy a tórahü egyetemi hallgatók — német mintára — szövetségbe tömörüljenek. A szövetség neve: „A Duna- és Balkánállamok tórahü akadémiáinak szövetsége“, célja a vallásos egyetemi hallgatók közös érdekeinek előmozdítása és a vallásos szellem fokozottabb mérvben való ápolása, tagjai az egyetemek végzett és jelenlegi hallgatói.

— Az első női ügyvédjelölt Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: Nagy szenzációt keltett ma délelőtt a nagyváradai törvényszéken az első női ügyvédjelölt megjelenése. Nagyvárad első nő-ügyvédjelöltje, Horváth Emilia, Horváth Endre gör. keleti püspök unokája. A női ügyvédjelölt először tanítónő volt, majd otthagyta ezt a pályát és beiratkozott a jogra, ahol kitüntetéssel tette le eddigi vizsgáját. A törvényszéknél dr. Weimeier Jenő ügyvéd képviselőben jelent meg és első szereplését a törvényszéknél nagy figyelemmel kísérték az épen jelenlévő ügyvédek, akik a tárgyalás végén melegen gratuláltak az első nő kollégájuknak.

Purim hete Erec Jisraelé!

Slachmoneszért - föld!

Minden 100 lejért 20 m² föld kerül vissza a zsidó nép tulajdonába.

— Az Uj Kelet délamerikai riportjai. Olvasóink figyelmét minden biztonnal felkeltették montevideói tudósítónknak, Görömbölyi Jánosnak érdekes, színes tudósításai. Ma levelet hozott a posta Montevideóból Görömbölyi Jánostól, melyben bejelenti, hogy villamoskalauz lett. Görömbölyi nagyváradai származású zsidó fiatalember, akit a világlátás szomja vitt ki Délamerika eme legérdekesebb országába. Innen írja rendkívül érdekes írásait az Uj Kelet olvasóinak.

— A bukaresti rendőrség megtalálta a fátalos hölgyet. Bukarestből jelentik: Hirt adott az Uj Kelet arról a rejtélyes öngyilkosságról, vagy gyilkosságról, amelynek áldozata Pollák Albert huszonegy éves joghallgató. Pollák Albertet néhány nappal ezelőtt holtan találták garzonlakásában, a boncolás pedig megállapította, hogy a szerencsétlen fiatalember ciankált ivott. Az első pillanatban a gyilkosság lehetősége kizártnak látszott, minthogy az erőszak nyomai sehol sem voltak felfedezhetők. Rejtélyessé csak az tette a halálesetet, hogy a gyilkosság hajnalán négy órakor autón egy fátalos hölgy érkezett a joghallgatóhoz. A fátalos nő négy óran keresztül maradt Pollák Albert szobájában, majd gyalogszerrel elhagyta a házat. Minthogy sem a fátalos hölgy, sem a soffor a rendőrség többszöri felszólítására sem jelentkezett, az a gyanu merült fel, hogy a fátalos hölgy itatta meg a mérget Pollákkal, valószínűleg azzal az ürüggyel, hogy altatót ad be neki. A bukaresti rendőrség hosszas nyomozás után ma délelőtt rábukkant a rejtélyes fátalos hölgyre, aki László Cornelia, bartancosnővel azonos. László Cornelia az utolsó napokig

a Majestic-barnak a táncosnöje volt, közvetlenül a tragédia után azonban Galacha szerződött. A bukaresti rendőrség megkeresésére László Corneliát ma este Bukarestbe szállították.

— Pusztító tűz a marosvásárhelyi Helios szövőgyárban. Marosvásárhelyről jelentik: Nagyarányu tűz keletkezett tegnap éjjel két óra körül a marosvásárhelyi Helios-féle szövőgyár épületében. A tüzet csak a reggeli órákban vették észre, amikor már lángok nyaldosták körül az egész épületet. Az azonnal megkezdett oltás még a késő délutáni órákban sem vezetett eredményre, mert a tüzet csak az épületek egy részében lehetett lokalizálni. Eddig az egyik beomlott épületen kívül hetvenöt gép pusztult el. A kár meghaladja a négy millió lejt, melynek egy része biztosító útján meg fog térülni. A szövőgyár vezérigazgatója jelenleg Bukarestben tartózkodik és táviratilag értesítették a tüzesetről.

Stern Rózsika hegedűművész nő nagy sikere Budapesten. Örömmel regisztráljuk a hírt, melyet a budapesti napilapok és folyóiratokból veszünk át, hogy Stern Rózsika hegedűművész nő néhány nap előtt a budapesti Vigadó nagytermében tartott bemutatkozó hangversenyén óriási sikert aratott. A kis művész nő táblás ház előtt játszotta le a legnevesebb hegedűszámokból álló közel kétórás programját. A budapesti nagy lapok egybenhangzó kritikája szerint a művész nő játékának minden egyes számát frenetikus tapsvihar kísérte és a hosszú program után még közkívánatra két darabot ismételnie is kellett. A komoly nagy lapok kritikáját annál is inkább fogadhatjuk közvélemény gyanánt, mert a Vigadó koncertjén a budapesti zenei élet legkiválóbbjai vettek részt és a zenestély kritikáját a legkiválóbb, köztudomás szerint szigorú kritikusok írták. A „Színházi Élet“ és a „Ma Este“ folyóiratok hasábos cikkeiben számolnak be a művész nő sikeréről és az „Esti Kurir“ című napilappal együtt hozzák Stern Rózsika arcképét is. Stern Rózsika legközelebb Jugoszláviába és Görögországba megy koncert-turnéra. (p. g.)

* Rosenfeld Jenő pénzbeszedő lapunktól kilépett, így pénzt részünkre fel nem vehet, nevünkben el nem járhat.

GISZKALAY JÁNOS

uj novellás kötete:

Megjelent!
Jönni fog még egy kippur napja én Istenem!
Megjelent!

Ebben a tizenkét ivre terjedő kötetben Giszkalay a legszebb novelláit és kis regényeit gyűjtötte össze. A könyvet a KADIMA adta ki, gyönyörű kiállításban. Giszkalay új könyvéből kettőféle kiadás készült: a rendez kiadás, finom fehér, famentes papíron, ára 120 lej.

Azonkívül 100 számozott amatőr példány, könyvkedvelők részére, a legfinomabb merített könyvpapíron ára 180 lej.

Megrendelhető az ár előzetes beküldésével, vagy postai utánvétellel az UJ KELET könyvkiadástól

moulaszthatjuk
gnaok ajánlani a
vényesea védett)

Gr Crémet

rezerekat. Ezek
és leghaso-abb
ölg-eink közül is
véleményük az,
ajfolt és eryálta-
kek ellen f-lüm il-
ölg-yeek -iuságát,
ájánjuk, mert ez-
t-antni hölgyeink-
ai Gyopár krém

szappan .. 22 lej

osdóviz .. 25 tej

gyesztár, Cluj.

szertárban és dro-
Lloyd 3867

Füchsl Testvérek utóda k. r. t. — Oradea-Mare
husvétii פסח על כשר ajánlata:

Ujbor	Lej 17	Litenként, hordó nélkül, ab N. Várad	Nehéz vörösbör ..	Lej 26
Uj rizlingbör	" 20	az összeg előzetes beküldése vagy után-	Szilvóriu n50fokos ..	70
Nehéz ó ezerjóbör ..	" 26	vét mellett. Kivánatra szolgálunk az	Almapárlat 50 ..	50
Küküllőmenti óbör ..	" 32	itteni orth. izr. főrabbi	Seprőpárlat 53 ..	80
Vörösbör.....	" 22	urtól hecseccrel (הכשר)		

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

Hevesi Piroska hangversenye. Hétfőn este az unitárius kollégium dísztermében, nagy és lelkes közönség előtt tartotta meg ezévi második hangversenyét Hevesi Piroska, a kiváló zongoraművész. Műsorán ezúttal a romantikusok: Brahms és Schumann darabjai szerepeltek. Brahms Sonata-fis moll-ját Hevesi Piroska női interpretációnál szokatlan erővel, átértéssel és fölényes dinamikával szólaltatta meg s anélkül, hogy Brahms viharzó érzésvilágából a legkisebb nüanszot is elejtette volna. Schumann *Kinderszenen* című lírai darabjaiból, a „Von fremden Ländern und Menschen“ és a „Der Dichter spricht“ címűeket hozta ki leg-több egyéni hozzáadással és finomsággal. Brahms Scherzo-jával viharos tetszést aratott, ami érthető is, mert ez a suite Brahms lelkének és egyéniségének legszúrzóbb lényegéből van felépítve, melyet Hevesi Piroska kongenialitása nemcsak erővel, hanem valami pompázó ragyogással telített meg. Nem kisebb feladat volt Schumann Davidshändlertänze című darabjának maradéknélküli interpretálása, amit a művészön teljességgel megoldott.

Hevesi Piroskáról mindent összevéve ismételtén meg kell állapítanunk, hogy fejlődésében egyre közelebb érkezik a horizonthoz s a magasrendű feladatokat, melyekre interpretátor vállalkozhat, egyre lendületesebben s mind több egyéni lelkesség, ambíció és töretlen akarat hozzáadásával oldja meg. Késztelen, hogy az elragadtatás, amelyet közönségéből kivált, — nemcsak a jól és izlésezen megválogatott művek nagy alkotó szellemeinek, hanem nagy részben az ő intuitív zenei tehetségének és tudásának is szólnak. (s. l.)

Elsler Fanny. Operett három felvonásban. Szövegét Faragó Jenő írta, zenéjét Nádor Mihály állította össze. Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban. Nagyon szép volt, talán egy kicsit túlérték. A szöveg Elsler Fannyának, a nagy ballerinának dlettörténetét dolgozza föl. A zene válogatott, kedves bidermayer-muzsika. Elsler Fanny szerepét Neményi Lili játszotta. Ugy gondoljuk, hogy ezzel aztán el is mondottunk mindent. Ami színjártó képességet, énektudást és táncos temperamentumot az operett keretei megengedtek, ragyogó művészettel aknáta ki. Megállapítandó, hogy nem a darab, hanem Neményi Lili aratott lelkes, nagy sikert. A többi szereplők is jók voltak. Erényi Böske, Dajka Margit, Ihász, Réthely, Némegy, Bérczi, Jung, Izsó, Leövey, stb. Tompa Béla azon a címen, hogy a fiatal reichstadti herceg személyét alakítja, szívesen sápkórossá lisztezte az arcát.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Elsler Fanni (3 adszor. Ligeti balettnövény-dékeinek társcaival. Premiárhelyzetekkel. Napi bérlet 81 szám A, sorokat 93)
 Csütörtök: Elsler Fanni (Operett-ujdonság, 4-edszer, Ballettel, Bérletszénben. Premiárhelyzetekkel. Sorozatszám 94)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szerda, március 4. Leány-szöktetés akadályokkal. Nevettető filmbovózat 6 felvonásban Főszerepben az ismert dán komikusok Pat és Pattachen.

Uránia-mozgó. Szerda, március 4. Magyar film. *Egy fiúnak a fele.* Szentimentális dráma 5 felvonásban. Mikszáth Kálmán novellájá után. Főszerepben Matty-sorozatgy Ilona.

Apolló-mozgó. Szerda, március 4. Premier. *Afrikai utazás.* Szenzációs vadállatfilm 6 felvonásban. Óriási szenzáció. Idegtesztítő küzdelmek.

Az Első Romániai Selyemgyár
S. Trebitsch & Sohn — ajánlja tisztaselyem gyártmányait

Crepe de chin, Crepe marocain, Charmeuse, Charmante, Satin de chine, Musszelin duchesse, Imperial duchesse, Takarólevantin, Takaróatlasz 180 cm., Ponge, Mosóselyem, Nyersselyem, Brokátok, Nyakkendőszövetek, Fantázia-zsebkendők stb. Rendelések a gyár irodájához **(Bucuresti, Str. Soarelui Nr. 4.)** intézendők. Telefon 44-24 és 76-44.

Rador 2561

NYILTTÉ

E rovatban közöltékért a szerkesztőség semmi-nemű felelősséget nem vállal

Tisztelettel hozom a negybecsű vevőim tudomására, hogy 35 éve fennálló férfi szabó üzletemhez öcsém t Sámson Jánost, aki a helybeli Neumann M. cég üzletvezetésében vett részt, társul vettem és ületünket ezután

Sámson Jakab és János

név alatt fogjuk vezetni.

Rakárunkat a legficomabb angol és stót szöveteikkel, műhelyünket pedig kiváló szakosokkal ellátva, módunkban áll a kegyesebb izlést is, a legmérsékeltébb árban kielégíteni.

További nb. pártfogásukat kérve vagyunk

Kiváló tisztelettel

Sámson Jakab és János

Str. Universitatea No 2.

(volt Egyetem-u)

פסח "דור רביעי" על מס' חולין מהרב הגאון האמוני שר התורה מרן משה שמואל גלגור זצ"ל אבדוקין קלונבורג החבור מפין אור המש על כל המסכתא. מלה עמוקות באופן מפליא בפרט בעניני שחיטות וטרפות הרוצה להשיג יפנה אל הכתבת:

Jüdische Buchhandlung
„SAFRUTH“
 Cluj, Str. St. O. Josif (Szép-u.) 1.
 מחירו 150- Lei

הכותב ישיבות ותיק מקבלת הנחה של 20 אחוזים במס' 30 אחוזים מתכנים ומלווים שרוצים להחליף את מספרים במחירי רביעי ופנ אליו.

Hölgyeim! Tavasz ujdonságok és selyem kalapok érkeztek óriási választékban az

„IDEAL“

kalapüzletbe, Cluj, Wesselényi-u. 8. (Gólya-áruházal szemben). Feltűnő olcsó árak. Átalakításokat modellek után vállalunk.

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek

áruházába

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

a legujabb angol és francia

divat-különlegességek

kabát- és costumkel-mék, costum- és ruha-selymek, mintás marocaine a legnagyobb választékban

raktárra érkeztek

Telefon **4-79** Telefon

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szó 3-., vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény.

Apróhirdetéseket díjazás nélkül fogadjuk.

Házasságokat legelőnyösebben köz étit fényképes, bélyeges ajánlatokkal Gáspár igazgató, Bözödújfaluban, posta Erdőszentgyörgy. 8659

Üzlethelyiséggé átalakítható nagy utcai szoba kiadó Deák Ferenc-utcában. Cim a kiadóban. 8660

Engros üzletnek alkalmas helyiség berendezéssel együtt kiadó. Felvilágosítást ad ORIENT nagykereskedés, Korniss-utca, Telefon 43.

Zsidó fiatalember lakást kap Egyetem-u. 5, a. 3.

Jó karban levő, látható írásu írógép eladó. Cim a kiadóban.

Barzel
Fierarie
Vasüzlet
Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Telefon
1049

Purimi mulatságra
legalkalmasabb egyfelvonásos
Orrlik és Hebbegő
Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályánál
Ára 60 lej.

Lassenco
Nemzetközi Szállítási Vállalat
Cluj, Piata Unirii 32. Az Erdélyi Bank épületében. Telefon 640. Táviratoim: Lassenco
Ajánlja a kereskedő köröknek
gyűjtővagon-
forgalmát ab Wien, Triest, Németország, valamint Csehszlovákia nagyobb városaiból.
Rudolf Mosse Rt. 4130

**Zeiss
Busch
Rodenstock**
szemüveg - különlegességek

KUN MATYÁS FIA
1876 óta fennálló üzletében,
Cluj, Calea Victoriei No. 2.
orvosi rendelés, minta vagy választás szerint kaphatók

Írjesszen az Uj Keletben!

Crossley motorok benzin, földgáz stb.

Crossley-Diesel motorok
4 HP-től 5000 HP.-ig
Bármely tüzelőanyaggal használhatók!

Raktár: BRAILA-ban.
A cég központi igazgatója február 25-től március 10-ig Bukarestben tartózkodik. Cégek és érdekeltségek, akik az igazgató látogatására igényt tartanak, szíveskedjenek ezt közölni:
Crossley, 86. Calea Victoriei, Bucuresti. telefon: 19-4 címre

**A LEGJOBBAN
OTTOGAGG
TEASÜTEMENYEI**

VIZ Villany GÁZ

felszerelési cikkek raktára

Fürdőkádák és kályhák, mosdók és csoettek. Nickelozott szappan-, pohár-, szivacs-, fogkefe és törülköző tartók.

Üvegpoltok
nickelozott témaszókalés korláttal, pipere cikkek stb.

Villamos főzőedények, vasalók, kályhák, testmelegítők, hajszárítók és égők minden feszültségre. Csillárok, selymemernyők és budoir-lámpák. Telefonok és csengők.

Gázharisnyák, invert. és egyes lampák, üvegburák és porc lán **ernyők.**
Gázfűzőlapok és kemencék.

Telefon 2-14.

ELECTROHIDRO — CLUJ
Calea Regele Ferdinand No 65.

Szerkesztőség kiadó hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 1
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 9
Zs. N. Sz. — 5
Kéziratok kizárólag szerkesztőséghez zendők. Kéziratokat adunk vissza.

1925 március 5 Cs

Kenyér
Örömtelen, nyugtalan és éveink során kenyeretlen napok is hogy béke van, öt megváltásának eszméi államférfiak, — és háborús mentalitás veszett ki, hanem mérgezi, keserűvé teszi.
Es történik ez tejjel-mézrel folyó klasszikus hazájában ország mezőinek folyóinak bőséges fényt lopták el tőlük. Az isteni áldás minden, rendelkezésünk csodáival nem misztikum, hanem államférfiak, az öndékoktak megbenne.
Könnyelmű, alkájuk most termi eszköptalódik kú volt gabona, addig mikor nincs már, oldásra végre — é.
Milyen egyszerű csesség ez! Milyen A háboru alatt a dástól tartottak a Bratianu urék me is a veszéllyel, am ságra vall, sőt h hogy e hősiesség szolgálja, sőt ann felrugja. Azt a so elnyomatást, amit rangu, minden faj kell viselnie — e jósága, bősége tette a legrongyosabb standardot tudtak guknak, mert a l ennek is a börtje megfogytokzik a jon helyette a ke elnyomó ereje.
Sohol széles e szág, ahol ilyen bálaának. Se Né nincs kenyérváls pedig a föld mé szág gabona- és bizonyítja, hogy ökonomikus elő minden válságo ahhoz, hogy egy a szükségtelen r.
Ha Romániá laki jellemezni rális kormányza mondani, — an CFR-re hivatko törvény és a k lensegeire hivat a korrupció rák Vadul Commerce ezek idejüket r mányzat, a jele szere, büne, n szóban foglalha nem érti meg meg fogja érteni szája izéből. Me
A király
Né
Bukarest, r tegnap megjelen nél és a király halála felett.